

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

EL MÓN XINÈS

ELS NOMS XINESOS I INDIS DE LA XINA

Benvinguts al curs sobre el descobriment europeu de la Xina.

Quan mirem **d'entendre com** van arribar els occidentals a tenir la seva imatge de la Xina entre els segles XIII i XVII, la primera pregunta que ens sorgeix és: quan es van assabentar que el món xinès existia? La mateixa existència de la Xina, que ara sembla tan evident des de tots els punts de vista –geogràfic, polític, cultural– no ha sigut sempre tan òbvia per al món occidental. De fet, la Xina no va entrar al terreny intel·lectual europeu fins a finals del segle XVI.

Tota una sèrie de factors van intervenir en aquest desconeixement, i el primer de tots va ser la falta de fermesa amb què els xinesos es referien al seu mateix territori.

A l'antiga Xina, els xinesos tenien noms per diferenciar les entitats polítiques que ocupaven les seves terres –els estats o "guo"–, com l'estat de Lu, l'estat de Yan, etc. Alguns d'aquests guo –els estats centrals, anomenats Zhongguo– es consideraven a si mateixos el nucli polític i cultural del món xinès civilitzat.

És per això que els seus mapes no tenen un nom específicament polític per a tot el país. Així, el mapa medieval xinès més famós és el Yuji tu (mapa de les pistes de Yu), del segle XI, de la dinastia Song. És el primer mapa conegut que utilitza una quadrícula cartogràfica, que indica clarament que els costats de cada quadrat representen cent li (és a dir, 50 km). També es destaca que aquest mapa mostra els noms de les "Muntanyes i rius del Tribut de Yu", així com "Les Províncies i Prefectures del Passat al Present". Però no ens dóna un nom general per a la Xina.

Zhongguo és ara el nom xinès de la Xina, però fins a la fi del segle XIX resultava estrany que els xinesos l'utilitzessin per referir-se a tot el país.

Per als xinesos, la Xina era una entitat cultural i ritual per sobre dels estats polítics: el **nom més habitual era Tianxia, que volia dir literalment "Tot sota el Cel", un nom que evocava la idea que la Xina era l'essència bàsica de la civilització. Tianxia és un nom que**

apareix sobretot als textos clàssics, mentre que a les cròniques s'acostumava a anomenar com a dinastia regnant. Per això la Xina va ser coneguda com a Han, Tang o Ming, depenent del nom dinàstic de la casa regent.

Al segle XV els xinesos s'autoanomenaven com a Da Ming (els Grans Ming), moment en què Ming era el nom de la dinastia regnant. Quan els occidentals van arribar a la Xina per primera vegada, Da Ming va ser el primer nom que van escoltar: per exemple, vegeu el famós mapa de Matteo Ricci, on Da Ming es refereix a la Xina i Da Ming Hai és el nom donat al mar de la Xina.

Així, des del punt de vista d'un estranger, no hi havia un nom unívoc per a la Xina. De fet, va ser coneguda a Occident per primera vegada gràcies als seus productes. L'etiqueta "made in Xina", per dir-ho d'alguna manera, va ser el primer d'arribar-hi. La seda, per exemple, era vista pel món occidental com un producte que venia d'un lloc llunyà que els romans van anomenar a partir del seu producte. Arribava dels arbres de Serica, la terra de la seda, i era recollida pels "seres", una raça silenciosa que, en paraules de Plini, "no tenien llengua pròpia i, en comptes de parlar, emetien un soroll estrany".

La paraula "silk" mantindrà, en la majoria dels idiomes europeus, el so inicial d'essa (como si fos un xiulet), i que una vegada va sonar a les orelles de Plini.

Encara es pot trobar Serica a l'adaptació renaixentista del mapa de Ptolemeu del segle II: el seu mapa situava Serica a l'Extrem Orient. En canvi, els indis en sabien molt més que els romans de la Xina. Cap a mitjans del segle III a.C. l'imperi Maurya de l'Índia i l'emergent dinastia Qin de la Xina van entrar en contacte. Cap a la fi del segle III, quan els Qin van fundar el primer imperi Xinès, els indis es referien a aquestes terres del nord com a terres dels Qin. Els mercaders indis van portar aquest nom fins a les costes de l'oceà Índic. Ptolemeu, originari d'Alexandria, una ciutat grecoromana ben connectada a l'oceà Índic a través del mar Roig, probablement va escoltar el nom Qin, pel qual "Sina" apareix a l'Extrem Orient del seu mapa.

Sin, o més ben dit as-Sin, va esdevenir el nom habitual de la Xina al món islàmic. I així el trobem a les cròniques de mercaders àrabs com ara Suleiman al segle XII i als viatges d'Ibn Battuta al segle XIV. Sin o Qin era una entitat política i econòmica ben coneguda per tothom que s'endinsava a l'oceà Índic.

Aquest era el cas, per exemple, de Benjamí de Tudela, un viatger jueu originari de Tudela, al regne de Navarra, de la península Ibèrica, el qual, al segle XII, va viatjar per les comunitats jueves del Mediterrani i de l'Orient Mitjà. En arribar a Basra, al golf Pèrsic, va veure-hi naus procedents de Zin, una terra que ell situava a "l'Orient més llunyà". Benjamí de Tudela és reconegut com el primer d'assenyalar l'existència de la Xina per al món occidental. Però Occident, en aquells temps, no era massa receptiu a idees com aquelles, i la seva observació va passar desapercibuda.